

A FOGVATARTOTTAK TÖBBSZAKASZOS, TÁRSADALMI ÉS MUNKAERŐ-PIACI REINTEGRÁCIÓJA
ÉS AZ INTENZÍV UTÓGONDOZÁS MODELLJE CÍMŰ KIEMELT PROJEKT

Projektismertető

TÁMOP-5.6.3-12/1-2012-0001

ÚJ SZÉCHENYI TERV

**A FOGVATARTOTTAK TÖBBSZAKASZOS,
TÁRSADALMI ÉS MUNKAERŐ-PIACI REINTEGRÁCIÓJA
ÉS AZ INTENZÍV UTÓGONDOZÁS MODELLJE
CÍMŰ KIEMELT PROJEKT**

PROJEKTISMERTETŐ
TÁMOP-5.6.3-12/1-2012-0001

TÖRDELŐ
ZSIDIK KATALIN

KIADJA | a Nemzeti Munkaügyi Hivatal
FELELŐS KIADÓ | Komáromi Róbert főigazgató
FELELŐS VEZETŐK | Szauer Gyöngyi, Fülep Sándor
NYOMDA | NMH Digitális Nyomda
TÁSKASZÁM | 148/2013
Budapest, 2013

Tartalomjegyzék

5 | Tett – egy projekt a fogvatartottak társadalmi és munkaerő-piaci reintegrációjáért

8 | Megvalósítás a jelenben

15 | A projekt megvalósítási időszakának aktivitásai, tevékenység leírása

TETT – EGY PROJEKT A FOGVARTARTOTTAK TÁRSADALMI ÉS MUNKAERŐ-PIACI REINTEGRÁCIÓJÁÉRT

Jelen kiadvány elsődleges célja, hogy átfogó képet adjon a TÁMOP-5.6.3-12/1-2012-0001 azonosító számú, „*A fogvatartottak többszakaszos, társadalmi és munkaerő-piaci reintegrációja és az intenzív utógondozás modellje*” című kiemelt projekt céljairól, háttéréről, tervezett fejlesztéseiről mind a szakemberek, mind pedig a téma iránt érdeklődők számára.

Szakmai háttér, a projekt szükségességét indukáló tényezők

A büntetés-végrehajtási intézetből szabadultak visszaesési aránya 50% körül mozog. A probléma kezelésének egyik lehetséges útja a másodlagos, harmadlagos prevenció erősítése, azaz a szabadultak reintegrációs esélyeinek növelése, amelyhez több intézményrendszer szoros együttműködése szükséges.

A büntetés-végrehajtási intézetek, illetve a fogvatartottakkal foglalkozó szakemberek nagy része túlterhelt. A büntetés-végrehajtás szereplőinek a fogvatartottak reintegrációjával kapcsolatos ismerete nem aktuális, továbbképzések megvalósítására a büntetés-végrehajtási intézetek állományának fluktuációja és leterheltsége, a büntetés-végrehajtási intézetek leterheltsége, továbbá a megfelelő források hiányában nincs lehetőség.

Az egy nevelőre jutó fogvatartotti létszám magas volta miatt kevés idő marad a fogvatartottal való egyéni foglalkozásra, és az intézet szűkös költségvetése miatt nincs lehetőség minden, indokolt szakmaképzést és a társadalmi reintegrációt segítő programot megvalósítani.

Bár szakképesítés megléte ma már nem feltétlenül jelenti a biztos megélhetés alapját, a szakmával/képesítéssel rendelkezők elhelyezkedésének esélye jóval nagyobb a munkaerőpiacon.

A büntetés-végrehajtási intézetek az elmúlt években kiemelt hangsúlyt fektettek a fogvatartottak oktatására, szakképzésére. A feladatok ellátása civil intézmények, külső oktatók bevonásával – pályázatok útján – valósult meg. A kezdeményezés számos pozitív hozadéka mellett elmondható, hogy a képzések

egy része sajnos nem a valós igényekre reagált. A munkatapasztalat, gyakorlat megszerzése lényegesen kedvezőbb munkaerő-piaci helyzetet biztosít a szabadulást követően a célcsoport számára, ezért kiemelten fontos a megfelelő gyakorlatot elősegítő képzések tervezése, lebonyolítása.

Szakmapolitikai, jogi háttér

Az Amszterdami Szerződésben foglaltak szerint az Európai Unió büntetőügyekben való rendőrségi és igazságügyi együttműködési politikájának részévé vált a bűnmegelőzés, ezen belül különös hangsúlyt kapott a társadalmi bűnmegelőzés.

Az Európai Unió szegénység és társadalmi kirekesztés elleni együttműködése keretében a tagállamok közös célkitűzéseket fogalmaztak meg a szegénység és társadalmi kirekesztés mérséklésére, és a közös célkitűzések megvalósítását szolgáló intézkedéseiről két évente cselekvési tervben számolnak be az Európai Bizottságnak.

Magyarország az új tagállamokkal 2002-ben kapcsolódott a folyamathoz. Ennek első lépéseként készült el 2003 decemberére a társadalmi kirekesztés hazai kihívásait összegző Társadalmi Befogadásról szóló Közös Memorandum, amely az EU Bizottsággal közösen szövegezett dokumentum.

Ennek alapján készült el a Nemzeti Cselekvési Terv a Társadalmi Összetartozásért 2004-2006 dokumentum, amely a szakmapolitikai intézkedések között a társadalmi befogadás előmozdításának egyik eszközeként a bűnmegelőzési és esélyegyenlőségi programokat rögzíti.

Az Európai Parlament és a Tanács a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemről szóló 50/2002/EK határozata, valamint az ennek folytatásaként elfogadott az Európai Parlament és a Tanács 1672/2006/EK határozata a Progress közösségi foglalkoztatási és társadalmi szolidaritási program létrehozásáról prioritásaként rögzíti a szociális védelem és társadalmi befogadás területét, amelynek fontos eleme a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi befogadása és az antidiszkrimináció. A határozat rögzíti a Közösség egyéb programjaival, köztük a bel- és igazságüggyel való teljes konzisztenciát.

Az Európai Szociális Alapról szóló 1081/2006/EK rendelet (ESZA rendelet) több helyen hivatkozik a hátrányos helyzetű személyek társadalmi befogadásának elősegítésére és a diszkrimináció elleni küzdelemre.

A hazai szakmapolitikai bázist a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról szóló 115/2003. (X.28.) OGY határozat biztosítja.

A büntetés-végrehajtás törvényben meghatározott alapfeladatait a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet, valamint a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény rögzíti.

Előzmények a projektszintű megvalósításban

Az Európai Unió a Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében már korábban is támogatta a társadalmi kohézió erősítését a társadalmi bűnmegelőzés rendszerének fejlesztésével. A TÁMOP-5.6.2-10/1-2010-0001 azonosító számú „A társadalmi kohéziót erősítő bűnmegelőzési és reintegrációs programok módszertani megalapozása” című kiemelt projekt az Európai Unió támogatásával és az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg 2010 április 16. és 2012. november 30. közötti időszakban.

A kiemelt projekt végrehajtásában az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium jogutódjaként a Belügyminisztérium (BM), mint Konzorciumvezető, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BVOP), a Miskolci Egyetem (ME), a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal (KIH), valamint a Baranya Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja (BMKMK), és a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja (J-N-SzMKMK) mint Konzorciumi Tagok vettek részt.

A kiemelt projekt keretében a közösségi bűnmegelőzés megvalósulását segítő projektelemek gyakorlati kipróbálására és a tapasztalatok alapján a fejlesztések országos bevezetését elősegítő módszertanok, protokollok/eljárási szabályok, belső szabályzók elkészítésére került sor. Ezeket a tevékenységeket támogatta a szakemberek felkészítése, képzése, valamint a program hatását mérő kutatások lebonyolítása is.

A megvalósítási szakasz alprojektjei:

- Bűnmegelőzési szakemberek és önkéntesek képzése.
- Áldozatsegítő szolgáltatások fejlesztése három új szolgáltatás bevezetésével.
- Közösségi foglalkoztató fejlesztése, speciális intézmény kialakítása az észak-magyarországi régióban.
- Elítéltek több szakaszos, társadalmi és munkaerő-piaci reintegrációja és az intenzív utógondozási modelljének kialakítása.
- Közérdekű munka büntetés végrehajtásának fejlesztése.
- Programértékelő kutatások.

A fenti tevékenységek – a bűnözés szempontjából leginkább érintett – három kiemelt régió területén valósultak meg: észak-magyarországi, észak-alföldi, dél-dunántúli régiókban.

A kiemelt projekt I. megvalósítási szakaszában – a szabadságvesztésre és közösségben végrehajtott büntetésre ítéletek körében végzett – kérdőíves felmérés eredményei szerint kijelenthető, hogy a célcsoport jövedelme és iskolai végzettsége az amúgy sem magas régiós átlagokhoz képest is alacsony.

A vizsgált régiókban a munkanélküliségi ráta az összlakosság körében is igen magas (10% vagy annál több), a megkérdezettek körében azonban a munkanélküliség a régiós átlag többszöröse. A fogvatartottak közel fele volt munkanélküli a börtönbüntetés előtt. A fogvatartottak teljes köréből 40 százaléknak nincs tanult szakmája, szakképesítése.

A kiemelt projekt II. megvalósítási szakaszában az elítéltek reintegrációjának elősegítése céljából a munkaügyi terület, a büntetés-végrehajtás, valamint a pártfogás szakterület együttműködése, egymásra épülő szolgáltatás-csomag biztosítása valósult meg a kiemelt projekt megvalósítási területén lévő valamennyi büntetés-végrehajtási intézetben (észak-magyarországi régió, észak-alföldi, valamint dél-dunántúli régió büntetés-végrehajtási intézetei).

A fogvatartottak reintegrációjával foglalkozó alprojektbebevonott személyek száma 2012. november 30-ig 2503 fő, ebből 1901 fő fogvatartott számára készült egyéni fejlesztési terv, a készségfejlesztést sikeresen 685 fő végezte el.

A programban 308 fogvatartott szerzett szakképesítést, végezte el sikeresen az OKJ-s vagy betanító képzést.

MEGVALÓSÍTÁS A JELENBEN

A Nemzeti Munkaügyi Hivatal – konzorciumi partnereivel – 2012. december 1-jén megkezdte „A fogvatartottak többszakaszos, társadalmi és munkaerő-piaci reintegrációja és az intenzív utógondozás modellje” című TÁMOP-5.6.3-12/1-2012-0001 azonosító számú kiemelt projektjének a megvalósítását.

Jelen kiemelt projekt a bűnisméltés megelőzésének elősegítésével, a képzéssel, valamint a munkaerő-piaci szolgáltatások nyújtásával kapcsolódik a foglalkoztatás bővítéséhez.

A kiemelt projekt alapadatai	
Költségvetése	2685000000 Ft
Projektgazda	Belügyminisztérium
Konzorciumi partnerek	Nemzeti Munkaügyi Hivatal Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal
Támogató szervezet	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
Közreműködő szervezet	ESZA Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
Megvalósítási időszak	2012. december 1–2015. január 31.

Célrendszer – az alapoktól a megvalósítás mélyebb rétegei felé

A projekt célja az ország mindegyik (29) büntetés-végrehajtási intézetét érintően a jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetést töltő elítéltek, az előzetes letartóztatás alatt álló személyek, valamint a kényszergyógykezelték társadalmi és munkaerő-piaci reintegrációjának elősegítése és az elkövetők bűnismétlési kockázatának csökkentése érdekében reintegrációs program megvalósítása.

A reintegrációs program egyrészt fókuszál a célcsoport fejlesztésére (személyiség- és kompetenciafejlesztő, valamint képzési és utógondozási programokon keresztül), másrészt a modell befogadására alkalmas környezet megteremtésére, a célcsoporttal foglalkozó szakemberek felkészítésére.

Cél olyan, több szervezet összehangolt együttműködésén alapuló reintegrációt segítő szolgáltatási rendszer kialakítása, amely országosan egységes, akár a teljes fogvatartotti populáció által igénybe vehető, egyénileg differenciált fejlesztésekre ad lehetőséget, hozzájárulva ezzel a bűnismétlés és a társadalmi kirekesztődés mértékének csökkentéséhez.

Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében egyénre szabottan differenciált, országosan elérhető reintegrációs szolgáltatások megvalósítása különböző típusú fogvatartottak számára (előzetes letartóztatottak, jogerős elítéltek, nők, férfiak, fiatalok és felnőtt fogvatartottak). (1. rész cél.)

A fogvatartotti célcsoporttal foglalkozó szakemberek felkészítése az országosan egységes alapelvek mentén megvalósítható reintegrációt segítő szolgáltatások biztosítására annak érdekében, hogy egységes és korszerű ismeretekkel rendelkezzenek. (2. rész cél.)

Az intenzív utógondozás során a resztoratív szemlélet erősítésével a bűncselekmény által okozott hátrányok csökkentése, a sértett, valamint a megsértett közösség szimbolikus kiengesztelése. (3. részcel.)

A következő tervezési időszak reintegrációs fejlesztéseinek megalapozása érdekében működési kézikönyv, valamint területi ajánlás kidolgozása. (4. részcel.)

A projekt megvalósulásának szervezeti keretei (A projektgazda és partnereinek bemutatása)

A PROJEKTGAZDA

A Belügyminisztérium (továbbiakban: BM) a Magyar Köztársaság Országgyűlése által alapított, a Magyar Köztársaság Kormánya által irányított különös hatáskörű, országos illetékességű államigazgatási szerv. A BM megalakulásának időpontja a jogfolytonosság alapján 1848. április 11.

A BM, mint a Magyar Köztársaság Kormánya munkaszerve felel többek között a bűncselekmények megelőzéséért, a rendészetért, a közbiztonságért, a határrendészetért, a közlekedésrendészetért, a katasztrófák megelőzéséért, a tűz- és a katasztrófavédelemért.

A BM feladatait alapító okirata, továbbá Szervezeti és Működési Szabályzata rögzíti. Az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelete írja le.

A BM rendvédelemmel, közbiztonsággal kapcsolatos feladatai sokrétűek, és vezérlő elvnek tekinti az élet- és vagyonbiztonság védelmét. A minisztérium nagy hangsúlyt fektet a közbiztonság fenntartására, a bűncselekmények megelőzésére, ugyanúgy, mint a bűncselekmények áldozatainak megsegítésére.

A BM koordinálja a rendvédelmi szervek munkáját, beleértve a közlekedésrendészet, a határrendészet, a büntetés-végrehajtást, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok irányítását (a hírszerzési tevékenység kivételével), valamint a szervezett bűnözés elleni koordinációs központ irányítását.

KONZORCIUMI PARTNEREK

A **Nemzeti Munkaügyi Hivatal** a 323/2011. (XII. 28.) Kormányrendelet alapján működő, a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter (jelenleg a Nemzetgazda-

sági Miniszter) irányítása alatt álló, a foglalkoztatáspolitikai, munkaügyi, munkabiztonsági, munkahigiénés, szakképzési és felnőttképzési tevékenységeket, szakmai felügyeletet kizárólagosan ellátó központi hivatal, jogi személy, önállóan gazdálkodó központi költségvetési szerv.

Kiemelt foglalkoztatáspolitikai feladatok:

- a munkaügyi központok és kirendeltségek szakmai tevékenységének irányítása,
- tájékoztatásnyújtás és tanácsadás a külföldi munkavállalással kapcsolatban,
- központi munkaerő-piaci programok végrehajtásának koordinálása,
- az Európai Unió pénzügyi alapjaiból támogatott foglalkoztatási és képzési programok szervezése és lebonyolítása,
- a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat keretében működtetett szolgáltatások fejlesztése,
- adatgyűjtés és -elemzés a munkabérek és keresetek alakulására vonatkozóan, valamint a magánközvetítők és -kölszönzők éves tevékenységéről, a külföldiek engedély-, illetve bejelentés-köteles magyarországi foglalkoztatásáról.

A Nemzeti Munkaügyi Hivatal élén a főigazgató áll, a program működésének, megvalósításának felügyeletét a koordinációs főigazgató-helyettes irányítása alatt álló Projekt-végrehajtási Főosztály látja el, felelőse a főosztályvezető. A Nemzeti Munkaügyi Hivatal jogelődjei az Országos Munkaügyi Központ, az Országos Munkaügyi és Módszertani Központ, a Foglalkoztatási Hivatal, valamint a Foglalkoztatási és Szociális Hivatal.

A Nemzeti Munkaügyi Hivatal által a projekt keretében foglalkoztatott központi megvalósítók:

- munkaügyi projektvezető,
- területi koordinátorok,
- szakmai koordinációs munkatárs,
- szakmai asszisztens.

A Nemzeti Munkaügyi Hivatal által a projekt keretében foglalkoztatott helyi megvalósító:

- 39 fő reintegrációs tanácsadó.

A **Büntetés-Végrehajtás Országos Parancsnoksága** a büntetés-végrehajtási szervezet központi vezető szerve, a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény alapján központi államigazgatási szerv, továbbá jogszabályban meghatározott közfeladata: rendvédelmi szerv, a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 1. §-ának (1) bekezdése szerint. Illetékessége: országos.

Az Országos Parancsnokság jogi személyiséggel rendelkező – feladatellátáshoz kapcsolódó funkcióját tekintve – önállóan működő és gazdálkodó, középírányító költségvetési szerv. Az Országos Parancsnokság működése felett a belügyminiszter irányítási jogkört gyakorol.

Az Országos Parancsnokság, a büntetés-végrehajtási intézetek és intézmények, továbbá a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott gazdasági társaságok és költségvetési szervek jogi személyek.

A büntetés-végrehajtási intézetek a jogszabályok, az országos parancsnok intézkedései és parancsai, valamint a szervezeti és működési szabályzatokban foglaltak alapján ellátják a büntetések és intézkedések végrehajtásával járó feladatokat, a fogvatartottak – köztük a kóros elmeállapotúak – gyógykezelését, elmemegfigyelését és kivizsgálását.

A büntetés-végrehajtási intézetek kijelöléséről szóló 21/1994. (XII. 30.) IM rendelet tartalmazza a fogvatartottak elhelyezésével kapcsolatos szabályokat. E rendelet határozza meg, nevesíti a büntetés-végrehajtási intézeteket és az egészségügyi intézeteket – többek között az Igazságügyi Megfigyelő és Elmeorvosító Intézetet –, amelyek büntetés-végrehajtási tevékenységének központi igazgatását az Országos Parancsnokság látja el.

Az IMEI működését a kényszergyógykezelés és az ideiglenes kényszergyógykezelés végrehajtásáról, valamint az Igazságügyi Megfigyelő és Elmeorvosító Intézet feladatairól, működéséről szóló 36/2003. (X.3.) IM rendelet szabályozza. E rendelet 3. § (1) bekezdésének értelmében feladata: végrehajtja a bíróság által a Btk. 74. §-a alapján elrendelt kényszergyógykezelést, a Be. 140. §-a alapján elrendelt ideiglenes kényszergyógykezelést, valamint végzi a Bv. tvr. 31 § (1) bekezdése alapján a szabadságvesztés végrehajtása alatt kóros elmeállapotúvá vált elítélt gyógykezelését.

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága által a projekt keretében foglalkoztatott központi megvalósítók:

- büntetés-végrehajtási projektvezető,
- büntetés-végrehajtási területi koordinátorok,
- büntetés-végrehajtási programszervezési koordinátorok,
- büntetés-végrehajtási projekt adminisztrátor.

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága által a projekt keretében foglalkoztatott helyi megvalósító:

- 39 fő büntetés-végrehajtási intézeti projektfelelős.

A **Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal** (KIH) a Kormány 177/2012. (VII. 26.) Korm. rendelet értelmében jött létre a Wekerle Sándor Alapkezelő, illetve a 2007. január 1. napján beolvadással megszűnt Oktatási és Kulturális Minisztérium Gazdasági Főigazgatóság, valamint a 2012. augusztus 15. napján beolvadással megszűnt ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Vagyonkezelő Központja és a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Igazságügyi Szolgálat (KIMISZ) jogutódjaként.

A KIH önállóan működő és gazdálkodó, központi költségvetési szerv. Irányítását és felügyeletét a közigazgatási és igazságügyi miniszter gyakorolja, a hivatalt az általa kinevezett elnök irányítja.

A KIH alapfeladatait tekintve vagyonkezelő, személyügyi igazgatási, kutatási és elemzői, támogatáskezelői és igazságügyi feladatokat lát el. Utóbbi vonatkozásában a pártfogó felügyelői tevékenységgel, jogi segítségnyújtással, áldozatsegíttéssel és kárpótlással kapcsolatos jogszabályokban meghatározott feladatokat lát el és gyakorolja a fővárosi és megyei kormányhivatalok igazságügyi szolgálata felletti szakmai irányító szerv jogköreit.

Ennek részeként a hivatal – egyebek mellett – ellátja a pártfogó felügyelői tevékenységhez, jogi segítségnyújtási és áldozatsegíttéi tevékenységhez kapcsolódó iktató- és nyilvántartó programok szakmai üzemeltetését és gondoskodik a jogszabálykövetésről, alakítja és fejleszti a pártfogó felügyelői szolgálat, a jogi segítségnyújtó szolgálat és a tevékenységekkel érintett hatóságok, intézmények és szervezetek közötti együttműködést.

Szakmai ellenőrzéseivel, módszertani állásfoglalásaival, tájékoztatóival, képzések és továbbképzések szervezésével segíti a fővárosi és megyei kormányhivatalok szakigazgatási szerveiként működő fővárosi és megyei igazságügyi szolgálatok egységes jogalkalmazását.

A hivatal alapfeladatai közé tartozóan – ideértve a szakmai pályázatok és az együttműködési megállapodások, valamint a nemzetközi kapcsolatok rendszerét is – tájékoztató, koordinációs és képviselői tevékenységeket lát el.

Ezt illetően a szervezeti integrációt megelőzően igazságügyi jogelőd szervezetei is aktív szerepet játszottak, egészen 2005-ig visszanyúlóan, amikor az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM) átalakította a Pártfogó Felügyelői és Jogi Segíttéennyújtó Szolgálat Országos Hivatalát (PJSZ) és a Központi Kárrendezési Irodát (KKI).

A KKI 2006. január 1-jével szűnt meg, általános jogutódja a PJSZ, amelynek neve ezt követően Igazságügyi Hivatalra (IH) változott. Az átalakítás alapján a KIM felügyelete alá tartozó területi hatósági, szolgáltató típusú feladatok nagy részét 2006. január 1-jétől az Igazságügyi Hivatal (IH) végezte, amelynek általános jogutódja a 322/2010. Kormányrendelet alapján a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Igazságügyi Szolgálata (KIMISZ) lett.

Mind az IH, mind pedig a KIMISZ számos projektet indított, illetve számos projektben vett részt annak érdekében, hogy az igazságszolgáltatás minél korszerűbb formái kerüljenek bevezetésre Magyarországon.

A Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal által a projekt keretében foglalkoztatott szakmai megvalósítók:

- utógondozás projektvezető,
- utógondozás területi koordinátorok,
- szakmai asszisztensek,
- pszichológus.

A Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal által a projekt keretében foglalkoztatott helyi megvalósító:

- 26 fő utógondozó koordinátor (+11 fő a TÁMOP-5.6.2-10 projekt fenntartásában).

A fejlesztések célcsoportjai, az érintettek köre, a fejlesztések hatásterülete

A kiemelt projekt célcsoportja:

- szabadságvesztés büntetésüket töltő és előzetes letartóztatás alatt álló fogvatartottak, kényszergyógykezeltek,
- reintegrációs tevékenységet megvalósító szakemberek, önkéntesek, sorstárssegítők (a továbbiakban: szakemberek),
- a fogvatartottak és szabadultak családtagjai, illetve az adott helyi közösség.

A fogvatartotti szolgáltatások célcsoportja:

- A szabadságvesztés büntetésüket töltő és előzetes letartóztatás alatt álló fogvatartottak,
- kényszergyógykezeltek.

A projektbe a fogvatartott nyilatkozata alapján nem vonható be a TÁMOP 5.6.1/1.,/2.,/3 és/4 pályázati konstrukcióban részt vevő személy, kivéve, amennyiben a programban a fejlesztése befejeződött, de még nem szabadult, illetve amennyiben a programból lemorzsolódott. A TÁMOP-5.6.2-10/1-2010-0001

projektbe bevont személy részt vehet jelen projektben, azonban az egyes fejlesztő tevékenységek igénybevétele során a nyilatkozata és az egyéni fejlesztési terve alapján figyelemmel kell lenni arra, hogy korábban milyen szolgáltatásban részesült.

A PROJEKT MEGVALÓSÍTÁSI IDŐSZAKÁNAK AKTIVITÁSAI, TEVÉKENYSÉG LEÍRÁSA

1. A fogvatartottaknak nyújtott szolgáltatások.
2. A reintegrációs tevékenység-sorozat gyógyító-nevelő csoport tagjai, pszichoszociális, valamint drog-prevenációs körleten elhelyezetek számára.
3. Eltérő fogvatartotti szolgáltatások az IMEI vonatkozásában.
4. Utógondozói tevékenység a TÁMOP 5.6.2-10kiemelt projektet megvalósító régiókban.
5. Rendszeres műhelytalálkozók szervezése az egyes területeken szolgáltatást nyújtók közötti tapasztalatcsere érdekében.
6. A reintegrációs folyamatot a szakemberek számára bemutató, valamint a lakosság érzékenyítésére szolgáló filmek készítése.
7. Működési kézikönyv kidolgozása.
8. Területi rendszer kialakítása érdekében ajánlás megfogalmazása.
9. Szakmai fórumok szervezése és megtartása a megye/régió területén a szabadultak reintegrációjában résztvevő állami és a civil szervezetek szakemberei, munkáltatók számára.
10. A projekt megvalósítása alatti tapasztalatok, módszerek, jó gyakorlatok, valamint projekteredményeinek bemutatása és népszerűsítés és disszeminációs tevékenység keretében.
11. Projektértékelő kutatás lefolytatása.
12. A büntetés-végrehajtási intézetek személyi állományának vizsgálata – kutatás keretében.
13. A szakterületen dolgozók tájékoztatása, felkészítése a projektben való együttműködésre.
14. Szakmai megvalósítók felkészítése.
15. A projektbe bevont fogvatartottaknak a teljes reintegrációs program alatti nyomon követését szolgáló ügyfélmappa továbbfejlesztése, ügyfél nyilvántartó program kialakítása.
16. A Pártfogó Felügyelői iktatóprogrammal átjárható intenzív utógondozás nyilvántartó program kidolgozása, bővítése.

1. A fogvatartottaknak nyújtott szolgáltatások

A fogvatartottaknak nyújtott szolgáltatási kialakításban alapvető cél, hogy minél nagyobb létszámú fogvatartotti populáció számára nyíljon meg a belépés lehetősége a programba, és szükségletek, illetve az egyén változtatásra irányuló motivációja függvényében kapjon lehetőséget a készségfejlesztésben, szakmatanulásban való részvételre.

A program felépítése biztosítja azt, hogy – amennyiben a bevont célcsoporttag motivációja, illetve a szükségletfelmérés eredménye nem teszi lehetővé a készségfejlesztésbe, szakmatanulásba való belépést – lehetőséget kapjon a kivezető szakasz szolgáltatásaiban való részvételre.

ELSŐ SZAKASZ – FOGVATARTOTTAK TÁJÉKOZTATÁSA, TOBORZÁSA

Célja: az irányba állítás, a realitással való szembesítés, felkészítés a következő szakaszba való belépésre.

Tartalma: a reintegrációs program általános bemutatása, a munkaügyi szolgáltatások, támogatások jelenlegi szabályozása, egyéb támogatási lehetőségek ismertetése, intenzív utógondozói szolgáltatások bemutatása.

A tájékoztatáson a reintegrációs tanácsadó, valamint az utógondozó személyének és tevékenységének bemutatása, a felmerülő kérdések megválaszolása, a projekt által nyújtott szolgáltatások bemutatása történik. A fogvatartottak családi körülményeinek, a képzettségének, kompetenciáinak felmérése az igényfelmérő kérdőív segítségével történik. A szolgáltatások tervezésének alapját képezik az igényfelmérő kérdőívek, amelyet egyéni foglalkozás keretében vesz fel a fogvatartottal.

MÁSODIK SZAKASZ – A FOGVATARTOTTAK GYAKORLATI FELKÉSZÍTÉSE (SZEMÉLYISÉG-, KÉSZSÉG- ÉS KÉPESSÉGFEJLESZTÉS)

Célja: a reális énkép és önismeret kialakítása a társadalmi normák mentén, felkészítés a társadalmi-, munkaerő-piaci reintegrációra, a következő szakasz tevékenységére.

Tartalma: a fogvatartottak szükséglet és orientáció felmérése, ,jövőkép kialakítása, az egyéni fejlesztési terv kiegészítése. Mindezek alapján motivációs, önismereti, agressziókezelési, konfliktuskezelési, kommunikációs, életvezetési, va-

lamint a felmért szükséglet alapján egyéb készség- és képességfejlesztő tréningek a fogvatartottak számára. Egyéni és csoportos motivációs foglalkozások szervezése, az egyéni fejlesztési terv kiegészítésében foglaltak megvalósítása érdekében intenzív utógondozás egyéni és csoportos módszerekkel: pl. hiányzó iratok pótlása, kapcsolatfelvétel a fogvatartott családjával, szálláslehetőség felkutatásában való segítségnyújtás.

A tréningek célja, hogy a fogvatartottak képességet és jártasságot szerezzenek önismeret, konfliktuskezelés, döntéshozatal, tervezés, problémamegoldás terén.

Szociális ügyintézés keretében iratpótlás a tréningen résztvevők számára, elsősorban a szakmaképzéshez szükséges iskolai bizonyítványok pótlása, lakhatási lehetőséggel összefüggő segítségnyújtás: (szabadulás utáni elhelyezés, lakhatási támogatások, bérleti jogviszonyok rendezéséhez/jogosultsági kérdésekben való segítségnyújtás, stb.).

Szociális és társadalombiztosítási ellátásokhoz való hozzáférés segítése (például nyugdíj ügyek intézése, intézményi elhelyezés).

Komplex esetkezelés/egyéni tanácsadás: a fogvatartott motivációjának fenntartása érdekében a szükségletfelmérés alapján az utógondozó koordinátor megkezdi az alábbi szolgáltatások nyújtását, elősegíti a reális jövőterv kialakítását.

A fogvatartotti szükséglet felmérése a fogvatartott adott állapotának figyelembevételével, az általa jelzett igények, valamint a büntetés-végrehajtási intézet személyi állományának (nevelő, pszichológus, lelkész, szintes felügyelők, egészségügy munkatársak) javaslata alapján készül el. A javaslatot a reintegrációs tanácsadó, az utógondozó koordinátor és projektfelelős terjeszti elő a befogadási és foglalkoztatási bizottsági ülésen, ahol az egyéni eseteket megvizsgálva közös döntés születik arról, hogy tréningen részt vehet-e a fogvatartott, eltérő fogvatartotti igények esetén milyen tréning típust javasolnak.

A reintegrációs tanácsadók felmérik a fogvatartott orientációját. Az orientáció és szükségletfelmérés során a kapott válaszok alapján a reintegrációs tanácsadó bemutatja azon szakmákat, munkaterületeket, amelyek az ügyfél elvárásainak leginkább megfelelnek.

A második szakasz lehetséges kimenetele:

- a fogvatartott a harmadik szakaszba lép (képzés megvalósulása),
- a fogvatartott kivezető, negyedik szakaszba lép,
- a fogvatartott nem folytatja a programot.

HARMADIK SZAKASZ – A FOGVATARTOTTAK SZAKKÉPZÉSE

Célja: szakma elsajátítása, jövőkép erősítése.

Tartalma: az egyéni fejlesztési terv kiegészítése, ez alapján az Országos Képzési Jegyzékben szereplő, valamint akkreditált, betanító jellegű elméleti és gyakorlati képzések lebonyolítása. A képzésekhez kapcsolódó szakmai gyakorlat megvalósítása a büntetés-végrehajtási intézeten belül, a motiváció fenntartása érdekében rendszeres motivációs foglalkozások a fogvatartottakkal, az egyéni fejlesztési terv kiegészítésében foglaltak megvalósítása érdekében intenzív utógondozás egyéni és csoportos módszerekkel: pl. hiányzó iratok pótlása, kapcsolatfelvétel a fogvatartott családjával, szálláslehetőség felkutatásában való segítségnyújtás.

Az önkéntesen jelentkező fogvatartottak jövőtervétől, képzettségi szintjétől, valamint a csoporttagok szabadulásának várható időpontjától függően kerül meghatározásra a képzés típusa és hossza.

Kimenete: a fogvatartott a negyedik szakaszba lép.

NEGYEDIK SZAKASZ – INTENZÍV UTÓGONDOZÁS, MUNKAERŐ-PIACI TANÁCSADÁS

A negyedik szakasz alapvetően két részre osztozik:

- Kivezető szakasz.
- Szabadulás és szabadulás utáni szakasz.

Kivezető szakasz

Célja: szabadulásra való felkészítés, motiváció fenntartása.

Tartalma: a fogvatartottak egyéni fejlesztési terveinek kiegészítése, munkaerő-piaci és információs szolgáltatás nyújtása, álláskeresési tanácsadás, bizonyos fontosabb kulcsképessegek esetleges fejlesztése, álláskeresési technikák oktatása, szabadulásra való felkészítés egyéni és csoportos módszerekkel: pl. hiányzó iratok pótlása, kapcsolatfelvétel a fogvatartott családjával, szálláslehetőség felkutatásában való segítségnyújtás. A sikeres társadalmi reintegráció érdekében hangsúlyosan jelennek meg a resztoratív technikák, különösképpen a jóvátételi programok szervezése, illetve a természetes támogató háló megerősítése, felkészítése a visszafogadásra.

A kivezető szakasz a negyedik szakasz része és a fogvatartott szabadulás utáni beilleszkedésének segítésére fókuszál. Az előzetes letartóztatás alatt álló fogvatartottak esetén, mivel a szabadulás/szabadlára helyezés időpontja bizonyta-

lan, az egyéni fejlesztési terv elkészítését követően, a szükségletfelmérés alapján a 4. szakaszba való bevonás elkezdődhet. Elsősorban a jogerősen fogvatartottak esetén – mivel a szabadulás időpontja tervezhető –, kísérleti jelleggel megkezdődik a helyi közösség érzékenyítése is. A jogerősen fogvatartottak esetén a negyedik szakasz kezdetéről a szükségletfelmérés alapján az utógondozó koordinátor dönt. A fogvatartottat szükség szerint további szakma-képzésre, valamint társadalmi beilleszkedésre, munkahelyen történő elhelyezkedésre készíti fel.

Csoportfoglalkozások:

- Készség és képességfejlesztő csoportok (életviteli készségek szinten tartása, javítása).
- Resztoratív érzékenyítő csoport (IMEI-ben nem valósul meg): célja, hogy a fogvatartottak körében elősegítse a bűncselekménnyel való szembesülést, és a felelősségvállalást. Helyi közösség érzékenyítése a szabadulásra felkészítés kapcsán egyfelől a resztoratív technikák alkalmazásával és a közösségi szociális munka eszközeivel, másfelől ezt a célt szolgálja a területi műhelymunka megvalósítása is.

Szakasz lezárása: szabadulás.

Szabadulás utáni szakasz

Célja: visszailleszkedés a munka világába és a társadalomba, a motiváció fenntartása.

Tartalma: szabadulás utáni intenzív utógondozás, helyreállító technikák (például: családi döntéshozó csoportkonferencia, mediáció) alkalmazása, facilitálás a családi kapcsolatok helyreállítása, illetve a bűncselekménnyel okozott sérelmek jóvá tétele, a sértett és a megsértett közösség kiengesztelése érdekében, szabadulás utáni pszichés krízis, poszttraumás tünetegyüttes beazonosítása, adekvát kezelési modelljének kidolgozása, pszichológusok/pszichiáterek közreműködésével.

A szabadulók egy elég speciális pszichés állapotba kerülnek szabadulásuk után, aminek a létezéséről nem tudnak, és nincs is senki, aki erre felkészítené őket, vagy elmagyarázná nekik azt, hogy ez egy speciális élethelyzet, amiben jól körülírható krízissel kell szembenézniük, tudatosítani kell a szabadulttal a speciális élethelyzetével kapcsolatos krízishelyzetről, illetve segítséget kell adni számára a feldolgozásban. A szorongásról sokan szégyellnek beszélni, sokan meg sem tudják fogalmazni azt, ugyanakkor a megszüntetésére mindannyian töreksznek. A traumakutatás során ugyan a pszichológusok leírták ezt a szindrómát, ám ennek összekötése a büntetés-végrehajtási intézetből való szabadulással, mint specifikus területtel, eddig elmaradt.

E problémával való foglalkozás nem pusztán társadalmilag fontos kérdés, de a reintegráció kapcsán többszörös költségmegtakarításra alkalmas. Ezek közül kiemelendő egyrészt, hogy a módszer kidolgozása és alkalmazása jelentősen csökkenti a bűnismétlés előfordulását, mintegy preventív jelleggel, ami megjelenik a büntetőeljárás, illetve a büntetés-végrehajtási költségekben. Másrészt a helyes diagnózissal csökkenthető a pszichiátriai gyógyszerek fogyasztása, harmadrészt növeli az eddig meglévő és működő reintegrációs törekvések hatékonyságát, akár különböző programok, akár a pártfogó felügyelet vonatkozásában.

A rendelkezésre álló mintán végzendő kérdőíves vizsgálatlal történik a tünetek és a tünetcsoport elkülönítése és az adekvát terápia kimunkálása.

Szakasz lezárása: a szabadult sikeres beilleszkedése.

Szabadulás után 6 hónappal megtörténik a monitoring az utógondozó koordinátor által, aki ennek eredményéről tájékoztatja a projektfelelőst és a reintegrációs tanácsadót esetmegbeszélés keretében.

2. A reintegrációs tevékenység-sorozat gyógyító-nevelő csoport tagjai, pszicho-szociális, valamint drog-prevenációs körleten elhelyezettek számára.

A speciális célcsoportnak nyújtott szolgáltatások célja:

- a célcsoporttagok motivációjának növelése;
- elsősorban a szociális integráció/reintegráció előkészítése, megalapozása;
- másodsorban a munkaerő-piaci integráció/reintegráció előkészítése, megalapozása;
- meglévő készségek szinten tartása, fejlesztése.

A kiemelt projekt által nyújtott szolgáltatások nem terápiás jellegűek, a gyógyító tevékenységtől elkülönülnek. A reintegrációs szolgáltatásokat nyújtó szakemberek együttműködnek a büntetés-végrehajtási szervezet egészségügyi munkatársaival (a gyógyító feladattal megbízott külsős szakemberekkel).

A speciális csoportokban elhelyezett fogvatartottak esetében különösen fontos szerepet kaphatnak a tréningek és csoportos készségfejlesztő foglalkozások. Kiemelkedőek lehetnek azok a tréningek, foglalkozások, melyek a fogvatartottak életmódjának, önállóságának fejlesztésére, készségei szinten tartására irányulnak.

3. Eltérő fogvatartotti szolgáltatások az IMEI vonatkozásában

A programba bevonható kényszergyógyeztetek nagy része korábban tartós munkaviszonnyal rendelkezett, illetve néhányuknak az alapfoknál magasabb iskolai végzettsége is van, de betegségük miatt jelenleg megváltozott munkaképességűek vagy munkaképtelenek, így a szakképzésbe való bevonásuk alacsony létszámmal és alapfokú vagy betanító képzésekbe reális.

A szolgáltatások célja elsősorban a társadalmi reintegráció elősegítése azon kényszergyógyeztetek esetében, akik nem tartós elhelyezést nyújtó intézménybe kerülnek a kényszergyógyeztetés után. Akik esetében szociális otthoni elhelyezés a várható kimenet, az intézményi foglalkoztatásra történő alkalmassá tétel és a szociális otthoni tartózkodásra történő felkészítés a fő cél, a megmaradt társas kapcsolatok ápolásának fenntartásával.

4. Utógondozói tevékenység a TÁMOP-5.6.2-10 kiemelt projektet megvalósító régiókban

A TÁMOP-5.6.2-10 kiemelt projekt az észak-magyarországi, az észak-alföldi, valamint a dél-dunántúli régiókban valósult meg 2012. november 30-ig.

Ezekben a régiókban az utógondozói tevékenység a TÁMOP-5.6.2-10 kiemelt projekt fenntartási kötelezettsége körében valósul meg.

Annak érdekében, hogy ezekben a régiókban a korábban programokban részt vevő fogvatartottak motivációja ne csökkenjen jelentősen, az érintett munkatársak foglalkoztatása már 2012. december 1-jétől megvalósult, az átmeneti szolgáltatások biztosítása érdekében.

5. Rendszeres műhelytalálkozók szervezése az egyes területeken szolgáltatást nyújtók közötti tapasztalatcsere érdekében

A projektgazda Belügyminisztérium szervezésében megvalósuló felkészítés célja az egységes szakmai színvonalú szolgáltatások biztosítása érdekében a reintegrációs tanácsadók, büntetés-végrehajtási intézeti projektfelelősök, utógondozó koordinátorok közös szakmai konzultációjának biztosítása a szolgáltatási időszakban, a reintegrációt segítő szolgáltatások megvalósítása során felmerülő problémák ismertetése, jó gyakorlatok bemutatása, esetismertetése.

Tematika:

- Az elmúlt időszakban megvalósított szolgáltatások ismertetése.
- A felmerülő problémák bemutatása büntetés-végrehajtási intézetenként.
- Jó gyakorlatok bemutatása.
- Esetismertetés.
- Egyes reintegrációt segítő tevékenységek modellezése.
- Csapatépítés.

6. A reintegrációs folyamatot a szakemberek számára bemutató, valamint a lakosság érzékenyítésére szolgáló filmek készítése

A projekt megvalósulásáról folyamatkövető film készül. A tervek szerint minimum 3-4 intézetben 3-4 fogvatartott projektben történő részvételének követe-se történik meg a szakmai és etikai szabályok betartása mellett. Ezen kívül a megvalósuló programelemek (pl. jóvátétel, területi műhelymunka) is rögzítés-re kerülnek. A konzorciumi partnerek a felvett nyersanyagból különböző témájú és terjedelmű filmek elkészítését kérhetik. (Pl. A jóvátételi programokról a helyi közösségek érzékenyítése, az előítéletek csökkentése érdekében filmet készülhet, melynek célja, hogy bemutassa a fogvatartottakban hogyan, miért fogalmazódik meg igény a jóvátételre, milyen feladatokkal jár annak megszervezése, lebonyolítása, milyen együttműködő partnerek bevonásával valósulhat meg, és végül a jóvátételi program címzettjei hogyan viszonyulnak a programhoz.)

7. Működési kézikönyv kidolgozása

A program keretében működési kézikönyvet dolgoznak ki. A reintegrációs szolgáltatás-csomag leírását tartalmazó dokumentum alkalmas arra, hogy képessé tegye bármely, a reintegrációt vállaló szervezetet egységes elvek és tevékenységek megvalósítására, illetve tartalmazza a büntetés-végrehajtási intézetek, mint fogadószervezet elvárásait, és a partner szervezetek munkatársainak intézetben belüli tevékenységét szabályozó eljárásrendjeit is. Ennek érdekében a kézikönyvbe egyfelől beépítésre kerül a TÁMOP-5.6.2.-10 kiemelt projekt keretében elkészült valamennyi releváns ajánlás, módszertan és protokoll, a megfelelő felülvizsgálat után, másfelől a teljes szolgáltatás-csomag módszertani leírását és eljárásrendjét tartalmazza.

8. Területi rendszer kialakítása érdekében ajánlás megfogalmazása

A területi rendszer azt mutatja, hogy mi az a legkisebb területi bontás, amelyben az átszállításokra, valamint a munkaerő-piaci és társadalmi igényekre figyelemmel a fogvatartotti reintegrációs programok hatékonyan megvalósulhatnak a 2014–2020-as tervezési időszakban.

Az ajánlás és a területi rendszer kidolgozása érdekében az ügyfélnyilvántartó program segítségével és a bv. szervezet statisztikáinak, nyilvántartásainak megfigyelése arra irányul, hogy melyik intézetek között és milyen mértékben történik az átszállítás.

Az ajánlás kidolgozásának célja, hogy a vizsgálatot követően a működési kézikönyv módszertanát felhasználva szakmai javaslat készüljön el – célzottan a területi bontásban lévő intézetek számára – annak érdekében, hogy egyszerűsített pályázat rendszer keretében fogvatartotti reintegrációs programok valósulhassanak meg a 2014–2020-as tervezési időszakban.

9. Szakmai fórumok szervezése és megtartása a megye/régió területén a szabadultak reintegrációjában résztvevő állami és a civil szervezetek szakemberei, munkáltatók számára

Együttműködést fejlesztő tréning, melynek célja:

- a sikeres reintegráció integrált megközelítésének, szükségességének tudatosítása,
- egymás munkájának alapos ismerete,
- érdekek feltárása – melyik intézményt mi motivál a hálózati munkában való részvételre, ezen motiváció erősítése és fenntartása,
- az együttműködés konkrét tartalmának kidolgozása – melyik intézmény milyen feladatot lát el a hálózatban; a jelen nem lévő, de a célok szempontjából kihagyhatatlan intézmények meghatározása, bevonásuk lehetőségeinek kidolgozása,
- az együttműködő intézmények fenntartható és folyamatos együttműködése feltételeinek kidolgozása – mitől és milyen feltételekkel fog működni a hálózat; mire van szükség (külső és belső feltételek) a hálózat működtetéséhez.

Területi műhelymunka, melynek célja:

- az utógondozottak társadalmi és munkaerő-piaci reintegrációs esélyeinek növelése,
- a település érzékenyítésének, motivációjának megteremtése,
- a területen érintett állami és nem állami intézmények, szervezetek együttműködésének fejlesztése, elsősorban a helyi, megyei, regionális vezetői szint bevonásával,
- az egyes partnerek között érdemi konzultáció, véleménycsere, problémafelvetés generálása,
- vezetői/középvezetői szint elkötelezettségének megerősítése, érzékenyítése a téma irányában.

10. A projekt megvalósítása alatti tapasztalatok, módszerek, jó gyakorlatok, valamint a projekt eredményeinek bemutatása és népszerűsítése disszeminációs tevékenység keretében

A Belügyminisztérium szervezésében „road show” valósul meg várhatóan a megvalósítás időszakában országosan 3 vidéki helyszínen, maximum 60 fő részvételével, ahol a TÁMOP 5.6.3-12 kiemelt projektben végzett munkát, az addig elért eredményeket mutatják be.

A projektelelem célja a projektben folyó munka megismertetése, az eredmények bemutatása, a települések érzékenyítése.

11. Projektértékelő kutatás lefolytatása

A projektértékelő kutatás keretében egyrészt a TÁMOP-5.6.3-12 kiemelt projekt megvalósításának, rövid távú eredményeinek, hatásainak értékelése, valamint a TÁMOP-5.6.2-10 kiemelt projekt keretében szolgáltatást igénybe vevő célcsoport tagok utánkövetése valósul meg.

A kutatás célja a TÁMOP-5.6.3-12 kiemelt projekt tekintetében annak vizsgálata, hogy mennyire sikerül a terveknek megfelelően megvalósítani az egyes tevékenységeket, milyen nem várt problémákkal kell a megvalósítás során szembenézni, illetve melyek a rövidtávon is megmutatkozó hatások, eredmények és mennyire elégedettek a fejlesztésekkel az elért célcsoportok.

12. A büntetés-végrehajtási intézetek személyi állományának vizsgálata – kutatás keretében

A Büntetés-végrehajtási Szervezet szakmai feladatainak – akár biztonsági, akár reintegrációs – sikerét alapvetően határozhatja meg a személyi állomány és az intézet vezetőinek hozzáállása, a szakmai feladatok mögött meghúzódó értékekkel való azonosulás, valamint a belső konfliktusok kezelése is. Ez olyan nevelési szempontból is releváns kérdéseket vet fel, hogy a személyi állomány, mint közvetítő eszköz, mennyire hiteles, önmaga mennyire hisz a közvetített normákban, ami alapvetően befolyásolja munkahelyi légkört és hatással van a teljesítményre egyéni és csoport szinten is.

A kutatás célja a büntetés-végrehajtási intézetek személyi állományának (a fogvatartottakkal közvetlenül érintkező állománytagok) általános attitűd, motivációs, egyes szakmai csoportok (nevelő, körlet-főfelügyelő, körlet felügyelő, biztonsági felügyelő) együttműködésének, egymás közötti kommunikáció hatékonyságának, kollegiális viszonyának, valamint a fogvatartottakkal kapcsolatos percepció, kommunikációs eszközök, motivációs, mozgósítási technikák és az intézményi struktúrában elfoglalt helyének vizsgálata.

13. A szakterületen dolgozók tájékoztatása, felkészítése a projektben való együttműködésre

Jelen projektem több összefüggő, egymást kiegészítő kommunikációs aktivitás rendszere, amelynek bemutatása – a teljesség igénye nélkül – az alábbiak szerint épül fel:

A munkaügyi központok és kirendeltségek munkatársainak tájékoztatása, a projektben való együttműködésre az alábbi eszközökkel történik:

- szervezeten belüli nyitó-érzékenyítő konferencia,
- munkaügyi központok igazgatóinak tájékoztatása,
- módszertani workshopok,
- személyes konzultáció.

Szervezeten belüli nyitó-érzékenyítő konferencia megszervezése annak érdekében, hogy a megyei kormányhivatalok munkaügyi központjainak kirendeltségein (2013. január 1-jétől a járási kormányhivatalok munkaügyi szakigazgatási szerveinél) dolgozó munkatársak kellő érzékenységgel és empátiával,

valamint rálátással legyenek képesek kezelni a szabadult fogvatartottak munkaerő-piaci problémáit, valamint hitelesen képviseljék ezen ügyfelek értekeit a munkáltatók felé.

Munkaügyi Központok igazgatóinak tájékoztatása több igazgatói értekezlet keretében történik, amely segítségével pontos képet kapnak a program indulásáról, szerepükről a megvalósításban, aktuális előrehaladásáról, valamint a projekt zárásának folyamatáról is.

A kiemelt projekt megvalósítása során, a módszertani fejlesztések, és a bevezetések – tesztelések előkészítésére módszertani workshopok megvalósítása szerepel a tervek között. Az új módszerek disszeminációjának megvalósítása is ezen alkalmakon történik meg, melyen az NMH, valamint a munkaügyi központok, kirendeltségek is részt vesznek.

A munkaügyi központok, kirendeltségek szakemberei, valamint a reintegrációs tanácsadók együttműködésére építve lehetőség nyílik arra, hogy személyes konzultációt folytassanak a felmerülő problémákat érintően, az egyedi esetek megbeszélésére, a megoldások kidolgozására, az információátadásra.

Az NFSZ szakemberei a reintegrációs tanácsadóval közösen, a bv. intézetbe is ellátogathatnak, ezzel is erősítve az együttműködést a program megvalósítása érdekében.

A projekt hatékony végrehajtása, valamint a befogadó környezet megteremtése érdekében a program során sor kerül a büntetés-végrehajtási intézetek személyzetének, felügyelőinek tájékoztatására, felkészítésükre az együttműködésre, az alábbi eszközök alkalmazásával:

- intézetparancsnokok és büntetés-végrehajtási osztályvezetők felkészítése,
- bemutató a bv. intézetek személyi állománya részére,
- a projektben érintett személyi állomány felkészítése, kommunikációs, konfliktuskezelési készségek fejlesztése.

Intézetparancsnokok/igazgatók és büntetés-végrehajtási osztályvezetők felkészítése célja büntetés-végrehajtási intézet vezetőinek felkészítése, tájékoztatása a belső szabályzókat érintő projekttevékenységekről, konzultáció lehetőségének biztosítása.

A BvOP által a bv. intézetek személyi állománya részére szervezett bemutató célja, hogy valamennyi büntetés-végrehajtási intézet munkatársa ismerje meg a program célját, a várható reintegrációs eredményeket, ismerje meg az együtt-

működő szervezeteket, ezek feladatait, a TÁMOP-5.6.3-12 kiemelt projekt keretében a büntetés-végrehajtási intézetben zajló tevékenységeket, ezek ütemezését. Válgjon világossá, hogy mi a programban közvetlenül nem dolgozó személy zettel szembeni elvárás.

A projektben érintett személyi állomány felkészítése, kommunikációs, konfliktuskezelési készségek fejlesztése többnapos tréningeken való részvétellel valósul meg, amely során érintik a csoport szabályok közös kialakításának, az együttműködés és kommunikációfejlesztés, valamint a konfliktuskezelés témakörét is.

A megyei Igazságügyi Szolgálatok munkatársainak tájékoztatása, felkészítése a projektben való együttműködésre az alábbi eszközökkel történik:

- KIH nyitó konferencia
- megyei vezetők tájékoztatása (értekezlet formájában),
- szakmai hírlevél (elektronikus formában kerül kiküldésre a projekt munkatársak, az együttműködő partnerek, érintett társszervek képviselőiből összeállított címlistára),
- személyes konzultáció (pártfogó felügyelők és utógondozó koordinátorok együttműködése érdekében).

14. Szakmai megvalósítók felkészítése

Felkészítés megnevezése	Részvevők	Szervezésért felelős szervezet
A projekt szakmai megvalósításában részt vevő helyi és központi szakemberek számára szervezett közös felkészítések		
Közös indító felkészítés	helyi és központi szakmai megvalósítók	BM
Interjútechnika tréning	helyi és központi szakmai megvalósítók	KIH
Csoportvezetési ismeretek	helyi és központi szakmai megvalósítók	NMH
Kríziskezelés	helyi és központi szakmai megvalósítók	BvOP

Az NMH központi szakmai megvalósítók és a reintegrációs tanácsadók felkészítése		
A projekthez kapcsolódó adminisztrációs feladatok	reintegrációs tanácsadók, NMH központi szakmai megvalósítók	NMH
Foglalkozási és munkaerőpiaci ismeretek		
Jogi ismeretek		
Álláskeresési technikák	reintegrációs tanácsadók + 1 fő szakmai koordinációs munkatárs	NMH
Hospitálás a bv. intézetben	reintegrációs tanácsadók	NMH-BvOP
Hospitálás az IMEI-ben	az IMEI-ben munkát végző reintegrációs tanácsadó	NMH-BvOP
Bv. intézeti projektfelelősök és bv. központi munkatársak felkészítése		
Büntetés-végrehajtási felkészítés	bv. intézeti projektfelelős, bv. központi szakmai megvalósítók	BvOP
Hospitálás a bv. intézetben	intézeti projektfelelősök	BvOP
Hospitálás az IMEI-ben	az IMEI-ben munkát végző bv. intézeti projektfelelős	BvOP
Utógondozó koordinátorok és utógondozó központi munkatársak felkészítése		
Nyitó felkészítő	helyi és központi szakmai megvalósítók, projektmenedzsment, KIH PFO	KIH
Resztoratív technikák tréning	helyi és központi szakmai megvalósítók, KIH PFO	KIH
Motivációs interjútechnika tréning	helyi és központi szakmai megvalósítók, KIH PFO	KIH
Hospitálás a bv. intézetben	utógondozó koordinátorok,	KIH-BvOP
Hospitálás az IMEI-ben	az IMEI-ben munkát végző utógondozó koordinátor,	KIH-BvOP
Hospitálás a megyei igazságügyi szolgálatnál	utógondozó koordinátorok,	KIH
Önkéntesek és sorstárssegítők felkészítése	önkéntesek, sorstárssegítők,	KIH
Önkéntesek és sorstárssegítők ismétlődő felkészítése	önkéntesek, sorstárssegítők,	
Önkéntesek és sorstárssegítők biztonsági oktatása	önkéntesek, sorstárssegítők,	KIH-BvOP

15. A projektbe bevont fogvatartottaknak a teljes reintegrációs program alatti nyomon követését szolgáló ügyfélmappa továbbfejlesztése, ügyfélnyilvántartó program kialakítása

Az ügyfélnyilvántartó programban történő rögzítés alapja a fogvatartott önkéntes hozzájárulása. Ennek során a fogvatartott jóváhagyja, hogy a Projektben történő részvétel érdekében az igénybe vett szolgáltatások során a személyes és különleges adatokat a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat Integrált Információs Rendszerében, a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal nyilvántartási rendszerében, a projekt nyomon követésére kialakított ügyfélnyilvántartó programban, illetve a végrehajtásáért felelős konzorciumi partnerek az adatvédelemre vonatkozó szabályok betartásával kezeljék. Ez az ügyfélnyilvántartó program a TÁMOP-5.6.3-12 projekt keretében alakítandó ki.

A rendszer úgy kerül kialakításra, hogy az különböző statisztikai adatok lekérdezésére ad majd lehetőséget.

16. A Pártfogó Felügyelői iktatóprogrammal átjárható intenzív utógondozás nyilvántartó program kidolgozása, bővítése

A tevékenység célja, hogy a TÁMOP-5.6.3-12 kiemelt projektben tevékenykedő utógondozó koordinátorok hozzáférése biztosított legyen a megyei kormányhivatalok igazságügyi szolgálatainak ügyfélnyilvántartó informatikai programjához. Ehhez kapcsolódóan szükséges a már meglévő Pártfogói Iktató- és Nyilvántartó programhoz illeszkedő szoftver kidolgozása, majd a későbbiekben karbantartása és üzemeltetése, amelyet a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal (továbbiakban: KIH) Pártfogó Felügyeleti Osztályának munkatársa, mint országos törzsadat karbantartó végez.

A nyilvántartó programon keresztül az ügygazda utógondozó koordinátor az ügyfél személyes adatait, aktuális lakhelyét, elérhetőségeit, az ügyfélnek nyújtott szolgáltatásokat, azok időbeli megvalósulását, a korábbi, vagy folyamatban lévő büntetőügyeket is rögzítheti, illetve megtekintheti, hogy részt vett-e korábban más megyében a TÁMOP-5.6.3-12 kiemelt projekt által nyújtott szolgáltatásokban. A program segítségével elkerülhető lesz azonos szolgáltatások nyújtása (például csoportos foglalkozáson, vagy szakmaképzésen több alkalommal való részvétel).

A FEJLESZTÉS HATÁSAINAK ELEMZÉSE

A megvalósítási szakaszt követően reményeink szerint az alábbi pozitív változások következnek be a kiemelt projekt által érintett társadalmi és szakmai közegben:

- A célcsoportok társadalmi integrációjának, illetve reintegrációjának elősegítésével javul a társadalmi kohézió, a társadalom védekező képessége.
- Szakma-, intézmény- és személyközi hálózatok alakulnak ki az érintett régiókban.
- A társadalmi bűnmegelőzési tevékenység szervezettsége, szakmai színvonala javul a régiókban.
- Javul az érintett kliensek integrációs esélye, munkaerő-piaci helyzete, munkához jutási lehetősége.
- A bűnözés, a bűnismétlés mutatói javulnak.

BŐVEBB TÁJÉKOZTATÁS

Amennyiben tájékoztató kiadványunk felkeltette érdeklődését, további információkért a kiemelt projekt megvalósítóihoz fordulhat az alábbi elérhetőségek valamelyikén:

www.tettprogram.hu

www.munka.hu

www.bm.gov.hu

www.kih.gov.hu

www.bvop.hu

Nemzeti Munkaügyi Hivatal
1089 Budapest, Kálvária tér 7.
Telefon: 303 9300
www.munka.hu

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszecenytterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.